

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.06.2002
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	23.10.2002
Avaldamismärge:	

Välissteenistuse seadus

Vastu võetud 25.01.1995

[RT I 1995, 15, 172](#)

jõustumine 01.01.1996

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
24.05.1995	RT I 1995, 50, 764	02.06.1995
26.06.1996	RT I 1996, 49, 953	26.07.1996
17.04.2001	RT I 2001, 43, 240	01.09.2001

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala

- (1) Käesoleva seadusega reguleeritakse välissteenistust.
- (2) Välissteenistus on riigiteenistus diplomaatilisel ametikohal.

§ 2. Välissteenistuse jaotus

Välissteenistus jaguneb diplomaatiliseks ja konsulaarteenistuseks.

§ 3. Diplomaat

Diplomaat on diplomaatilises või konsulaarteenistuses olev ametnik, kellele on antud diplomaatiline au- või teenistusaste ning kes on volitatud esindama Eesti Vabariiki välissuhtlemises.

§ 4. Diplomaadile laienevad õigusaktid

- (1) Diplomaadile laienevad avaliku teenistuse seadus ja muud riigiteenistust reguleerivad õigusaktid, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.
- (2) Välisriigis viibiv diplomaat juhindub oma tegevuses diplomaatiliste suhete Viini konventsioonist (RT II 1993, 24, 56) ja konsulaarsuhete Viini konventsioonist (RT II 1993, 23, 53) ning muudest õigusaktidest. Talle laienevad rahvusvahelise tava ja praktikaga ettenähtud puutumatus ja eesõigused.

2. peatükk Diplomaatiline ja konsulaarteenistus

§ 5. Välisministeeriumi diplomaatilise koosseisu ametiastmed

Välisministeeriumi diplomaatilise koosseisu ametiastmed on:

- 1) kantsler - secretairegeneral, permanentundersecretary;
- 2) osakonna peadirektor - directeurgeneral de departement, directorgeneral of department;
- 3) büroo direktor - directeur de bureau, director of division;
- 4) nõunik - conseiller, counsellor;
- 5) ministeeriumi esimene (I) sekretär - premiersecretaire de ministere, firstsecretary of ministry;

- 6) ministeeriumi teine (II) sekretär - deuxiemesecretaire de ministere, secondsecretary of ministry;
- 7) ministeeriumi kolmas (III) sekretär - troisiemesecretaire de ministere, thirdsecretary of ministry;
- 8) ministeeriumi atašee - attache de ministere, attache of ministry.

§ 6. Välisesinduse diplomaatilise ja konsulaarkoosseisu ametiastmed

(1) Välisesinduse diplomaatilise koosseisu ametiastmed on:

- 1) erakorraline ja täievoliline suursaadik - ambassadeurextraordinaire et plenipotentiaire, ambassadeur extraordinary and plenipotentiary;
- 2) minister-nõunik - ministre-conseiller, minister-counsellor;
- 3) suursaatkonna nõunik - conseiller d'ambassade, counsellor of embassy;
- 4) suursaatkonna esimene (I) sekretär - premiersecretaire d'ambassade, firstsecretary of embassy;
- 5) suursaatkonna teine (II) sekretär - deuxiemesecretaire d'ambassade, secondsecretary of embassy;
- 6) suursaatkonna kolmas (III) sekretär - troisiemesecretaire d'ambassade, thirdsecretary of embassy;
- 7) suursaatkonna atašee - attached'ambassade, attache of embassy.

(2) Välisesinduse konsulaarkoosseisu ametiastmed on:

- 1) peakonsul - consulgeneral, consulgeneral;
- 2) konsul - consul;
- 3) asekonsul - vice-consul.

§ 7. Diplomaatilise ja konsulaarkoosseisu ametiastmete vastavus

Välisministeeriumi diplomaatilise koosseisu ametiastmetele vastavad välisesinduse diplomaatilise ja konsulaarkoosseisu ametiastmed järgmiselt:

- 1) osakonna peadirektor - erakorraline ja täievoliline suursaadik;
- 2) büroo direktor - minister-nõunik;
- 3) ministeeriumi nõunik - suursaatkonna nõunik; peakonsul;
- 4) ministeeriumi I sekretär - suursaatkonna I sekretär; konsul;
- 5) ministeeriumi II sekretär - suursaatkonna II sekretär; asekonsul;
- 6) ministeeriumi III sekretär - suursaatkonna III sekretär;
- 7) ministeeriumi atašee - suursaatkonna atašee.

§ 8. Välisteenistuse diplomaatiliste ametikohtade kehtestamine

(1) Välisteenistuse diplomaatilised ametikohad vastavalt käesolevas seaduses sätestatud ametiastmetele kehtestab välisminister.

(2) Minister-nõuniku ametiastmele vastava ametikoha võib välisminister kehtestada välisesinduses, mille koosseisus on välisministri poolt ette nähtud vähemalt kuue diplomaadi ametikohad.

§ 9. Asjur

(1) Erakorralise ja täievolilise suursaadiku nimetamiseni, samuti tema äraolekul juhib Eesti välisesindust välisministri poolt ja Vabariigi Presidendi teadmisel määratud ajutine asjur (charged'affairesadinterim).

(2) Välisriikidesse ja rahvusvaheliste organisatsioonide juurde, kus Vabariigi Valitsuse poolt ei ole ette nähtud erakorralise ja täievolilise suursaadiku kohta, nimetab välisminister Vabariigi Presidendi teadmisel asjuri (charged'affaires).

3. peatükk

Diplomaatilised au- ja teenistusastmed

§ 10. Diplomaatiliste au- ja teenistusastmete nimetused

(1) Diplomaatilisteks auastmeteks on:

- 1) suursaadik - ambassadeur, ambassador;
- 2) saadik - envoye, envoy.

(2) Diplomaatilisteks teenistusastmeteks on:

- 1) nõunik - conseiller, counsellor;
- 2) esimene sekretär - premiersecretaire, firstsecretary;
- 3) teine sekretär - deuxiemesecretaire, secondsecretary;
- 4) kolmas sekretär - troisiemesecretaire, thirdsecretary;
- 5) atašee - attache.

§ 11. Diplomaatilise auastme andmine

(1) Diplomaatiline auaste antakse Vabariigi Presidendi otsusega eluaegselt.

(2) Ettepaneku diplomaatilise auastme andmiseks teeb Vabariigi Presidendile Vabariigi Valitsus. Sellekohase taotluse esitab Vabariigi Valitsusele välisminister Välisministeeriumi atesteerimiskomisjoni otsuse alusel.

§ 12. Diplomaatilise teenistusastme andmise tingimused

(1) Atašee diplomaatiline teenistusaste võidakse Välisministeeriumi atesteerimiskomisjoni otsuse alusel anda isikule, kes on ametnikuna olnud Välisministeeriumi teenistuses vähemalt kuus kuud.

(2) Järgneva diplomaatilise teenistusastme võib anda, kui diplomaat on teeninud:

- 1) atašeenä vähemalt kaks aastat;
- 2) III sekretärinä vähemalt kolm aastat;
- 3) II sekretärinä vähemalt neli aastat;
- 4) I sekretärinä vähemalt neli aastat.

(3) Erandkorras võib Välisministeeriumi atesteerimiskomisjoni otsuse alusel anda diplomaatilise teenistusastme käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes sätestatud nõudeid järgimata isikule, kes on rahvusvaheliselt tunnustatud või välissuhtlemises vajalike kogemustega spetsialist.

§ 13. Diplomaatilise teenistusastme andmine

(1) Diplomaatiline teenistusaste antakse välisministri käskkirjaga välisteenistuses töötamise ajaks. Välisteenistusest pensionile jäämisel diplomaatiline teenistusaste säilib.

(2) Ettepaneku diplomaatilise teenistusastme andmiseks teeb välisministrile kantsler Välisministeeriumi atesteerimiskomisjoni otsuse alusel.

(3) Isiku vabastamisel välisteenistusest kaotab diplomaatiline teenistusaste oma kehtivuse. Isiku taasnimetamisel välisteenistusse diplomaatiline teenistusaste ennistatakse, välja arvatud juhul, kui diplomaatiline teenistusaste on ära võetud mõnel käesoleva seaduse paragrahv 15 1. lõikes sätestatud alusel.

§ 14. Diplomaatilise auastme äravõtmine

(1) Diplomaatiline auaste võidakse ära võtta Vabariigi Presidendi otsusega, kui diplomaat on kohtu korras karistatud.

(2) Ettepaneku diplomaatilise auastme äravõtmiseks teeb Vabariigi Presidendile Vabariigi Valitsus. Sellekohase taotluse esitab Vabariigi Valitsusele välisminister Välisministeeriumi atesteerimiskomisjoni otsuse alusel.

§ 15. Diplomaatilise teenistusastme madaldamine või äravõtmine

(1) Diplomaatilist teenistusastet võidakse madaldada või ära võtta välisministri käskkirjaga, kui diplomaat on:

- 1) kohtu korras karistatud;
- 2) jämedalt rikkunud teenistuskohustusi;
- 3) kaotanud usalduse;
- 4) toime pannud väärütu teo.

(2) Ettepaneku diplomaatilise teenistusastme madaldamiseks või äravõtmiseks teeb välisministrile kantsler Välisministeeriumi atesteerimiskomisjoni otsuse alusel.

§ 16. Diplomaatilise au- ja teenistusastme tasu

Diplomaatilise au- ja teenistusastme tasu makstakse Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud korras.

4. peatükk **Välisteenistusse võtmine ja teenistuskäik**

§ 17. Välisteenistusse võtmise nõuded

Välisteenistusse võidakse võtta isik, kes vastab järgmistele nõuetele:

- 1) tervislik seisund võimaldab töötamist välisteenistuses;
- 2) oskab suuliselt ja kirjalikult vähemalt kaht võõrkeelt, millest üks peab olema kas prantsuse või inglise keel;
- 3) on kõrgharidusega;
- 4) ei ole sattunud majanduslike või muude kohustuste tõttu olukorda, mis takistaks välisteenistuse ülesannete täitmist;
- 5) on ametnikuna olnud Välisministeeriumi teenistuses vähemalt kuus kuud.

§ 18. Välis teenistusse võtmise kord

Välis teenistusse võetakse ametisse nimetamisega Välisministeeriumi atesteerimiskomisjoni otsuse alusel.

§ 19. Ametisse nimetamise õigus

(1) Välisministeeriumi kantsler ja osakonna peadirektor nimetatakse ametisse Vabariigi Valitsuse seaduses (RT I 1995, 94, 1628) sätestatud korras ja nad peavad vastama käesolevas seaduses sätestatud nõuetele.

(2) Teised diplomaadid nimetab ametisse Välisministeeriumi kantsler.
[RT I 1996, 49, 953- jõust. 26.07.1996]

§ 20. Välisesindusse lähetamise ja tagasikutsumise kord

(1) Erakorralise ja täievolilise suursaadiku nimetab ja kutsub tagasi Vabariigi President Vabariigi Valitsuse ettepanekul.

(2) Asjuri nimetab ja kutsub tagasi välisminister Vabariigi Presidendi teadmisel.

(3) Konsulaarasutuse juhi nimetab ja kutsub tagasi välisminister kantsleri ettepanekul.

(4) Välisministeeriumi teenistuses oleva diplomaadi lähetab Välisministeeriumist välisesindusse ja kutsub välisesindusest tagasi kantsler.

(5) Lähetusaja kestusega kuni neli aastat ja lähetuskohta saabumise kuupäeva määrab kindlaks kantsler.

(6) Välisesindusse lähetamine ning tagasikutsumine toimub regulaarselt ning hõlmab kõiki teenistuses olevaid diplomaate.

(7) Lähetamisest või tagasikutsumisest teatatakse diplomaadile vähemalt üks kuu ette ning talle antakse aega isiklike asjade korraldamiseks vähemalt üks nädal, mille jooksul ta on ametikohustustest vabastatud.

(8) Välisesindusest tagasikutsumise aluseks võib olla:

- 1) lähetusaja lõppemine;
- 2) ametniku isiklik palve;
- 3) asukohariigi palve;
- 4) nimetamine, ümberpaigutamine või valimine teisele ametikohale riigiteenistuses;
- 5) Välisministeeriumi käsutusse kutsumine.

(9) Välisesinduses töötav diplomaat peab lähetuse kestel vähemalt ühe korra kogukestusega üks kuu viibima Välisministeeriumis täiendõppel või -koolitusel. Sel perioodil diplomaadile välis teenistustasut ei maksta.

§ 21. Välisministeeriumi käsutusse kutsumine

(1) Välisminister võib Vabariigi Presidendi teadmisel kutsuda välisesinduse juhi ajutiselt kuni kolmeks kuuks Välisministeeriumi käsutusse. Sama õigus on kantsleril kõigi teiste välisesinduse diplomaatide suhtes.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud tähtaega võib erakorralisest rahvusvahelisest olukorrast või riikidevahelistest suhetest tingitud asjaoludel pikendada kuni ühe aastani.

(3) Välisministeeriumi käsutusse kutsutu täidab välisministri või kantsleri antud ülesandeid ning talle säilitatakse senine ametipalk ilma välis teenistustasutata.

§ 22. Atesteerimine

(1) Atesteerimist viib läbi Välisministeeriumi atesteerimiskomisjon.

(2) Atesteerimiskomisjoni töökorra, -põhimõtted ja koosseisu kinnitab välisminister.

(3) Atesteerimine toimub:

- 1) vähemalt üks kord kahe teenistusaasta jooksul;
- 2) kui diplomaadi suhtes on tehtud edutamisetpanek;
- 3) diplomaatilise auastme andmise või äravõtmise ettepaneku tegemisel;
- 4) diplomaatilise teenistusastme andmise, madaldamise või äravõtmise ettepaneku tegemisel.

(4) Atesteerimisel hinnatakse diplomaadi vastavust ametikohale, tema isikuomadusi, kutse- ja suhtlemisoskust ning tervislikku seisundit.

(5) Atesteerimiskomisjoni otsus on aluseks ettepaneku tegemisel:

- 1) välis teenistusse nimetamiseks, edutamiseks, ümberpaigutamiseks või ametikohalt vabastamiseks;
- 2) diplomaatilise auastme andmiseks või äravõtmiseks;
- 3) diplomaatilise teenistusastme andmiseks, madaldamiseks või äravõtmiseks;

4) täiendõppele või -koolitusele lähetamiseks.

5. peatükk

Diplomaadi õigused ja sotsiaalsed tagatised

§ 23. Tasustamine

Diplomaat saab ametipalka ja muid tasusid vastavalt riigiteenistust käsitlevatele õigusaktidele ning käesolevas seaduses sätestatud eranditele.

§ 24. Välisteenistustasu

Välisteenistustasu makstakse diplomaadile välisesinduses töötamise ajal Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud ulatuses ja korras.

§ 25. Esindustasu

Välisteenistusse võtmisel ja iga järgneva teenistusaasta algul makstakse diplomaadile esindustasu kahe kuu ametipalga ulatuses. Esindustasu ei kuulu maksustamisele.

§ 26. Diplomaatilise staaži arvestamine ja diplomaatilise teenistusastme säilitamine

(1) Diplomaadi valimisel või nimetamisel rahvusvahelise organisatsiooni diplomaatilisele ametikohale arvestatakse nimetatud periood diplomaatilise staaži hulka ja tema diplomaatiline teenistusaste säilib.

(2) Diplomaadi suunamisel täiendõppele või -koolitusele arvestatakse nimetatud periood diplomaatilise staaži hulka ja tema diplomaatiline teenistusaste säilib.

(3) Diplomaadi nimetamisel ametisse Vabariigi Presidendi Kantseleisse või peaministri büroosse arvestatakse seal töötamise aeg diplomaatilise staaži hulka ja tema diplomaatiline teenistusaste säilib.
[RT I 2001, 43, 240- jõust. 01.09.2001]

§ 27. Tööandja eluruum

Diplomaadile võidakse vajaduse korral anda tööandja eluruum.

§ 28. Diplomaadi ja tema perekonnaliikmete hüvitused

(1) Välisesinduses töötavale diplomaadile hüvitatakse:

- 1) reisi- ja kolimiskulud;
- 2) majutuskulud;
- 3) tervisekindlustus ja ravikulud;
- 4) alaealiste laste koolituskulud.

(2) Diplomaadile ja tema perekonnaliikmetele makstavate hüvituste suuruse ja maksmise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.

(3) Abikaasa välisesinduses kaasasoleku korral suurendatakse diplomaadi välisteenistustasu 35% võrra ning abikaasa välisesinduses oleku aeg arvestatakse tema tööstaaži hulka. Kui diplomaadi abikaasa töötab välisesinduses, siis diplomaadi välisteenistustasu ei suurendata. Diplomaadi abikaasale tagatakse ravi- ja tervisekindlustus.

(4) Alaealise lapse välisesinduses kaasasoleku korral suurendatakse diplomaadi välisteenistustasu 15% võrra lapse kohta. Diplomaadi lapsele tagatakse ravi- ja tervisekindlustus.

§ 29. Diplomaadi puhkus

(1) Puhkusel viibimise ajal on diplomaat kohustatud teatama vahetule ülemusele oma asukoha.

(2) Teenistuse huvides võib kantsler või välisesinduse juht diplomaadi puhkuse katkestada. Vastavalt diplomaadi soovile liidetakse puhkuse katkemise tõttu kasutamata jäänud puhkuse osa järgmise aasta puhkusega või antakse samal teenistusaastal.

(3) Välisesinduses töötava diplomaadi puhkust pikendatakse Eestisse ja teenistukohta tagasi sõiduks kulunud aja võrra. Isiklikes küsimustes Eestisse sõidu puhul võidakse üks kord aastas osaliselt või täielikult hüvitada sõidukulud kantsleri loal.

(4) Diplomaadi puhkuse kogupikkus ei või ületada 56 päeva.

§ 30. Sotsiaalsed tagatised diplomaatiliste ülesannete täitmisel

(1) Kui diplomaat hukub diplomaatiliste ülesannete täitmisel välisriigis, maksab riik tema ülalpidamisel olevatele perekonnaliikmetele või omastele ühekordset toetust diplomaadi kümne aasta ametipalga ulatuses. Matused korraldatakse riigi kulul.

(2) Kui diplomaat invaliidistub diplomaatiliste ülesannete täitmisel välisriigis, mis toob kaasa töövõime täieliku kaotuse, maksab riik diplomaadile ühekordset toetust viie aasta ametipalga ulatuses.

(3) Kui diplomaat invaliidistub diplomaatiliste ülesannete täitmisel välisriigis, mis toob kaasa töövõime osalise kaotuse, maksab riik diplomaadile ühekordset toetust ühe aasta ametipalga ulatuses.

(4) Diplomaat kuulub riigi poolt kohustuslikule kindlustamisele rahvusvahelise isiku- ja reisikindlustuslepingu alusel.

(5) Riik tagab diplomaadile tasuta iga-aastased terviseuuringud ja ravi.

(6) Diplomaadi ümberpaigutamisel Välisministeeriumist välisesindusse või vastupidi tagatakse talle tema ametiastmele vastav ametipalk.

6. peatükk Diplomaadi kohustused

§ 31. Üldnõuded

(1) Diplomaat peab olema ustav Eesti põhiseaduslikule korrale ja kaitsma Eesti iseseisvust, järgima demokraatliku ühiskonna väärtusi ning olema oma tegevuses kindel, korrektne ja väarikas, hoides kõrgel Eesti Vabariigi rahvusvahelist mainet. Diplomaat on kohustatud järgima asukohariigi seadusi ja muid õigusakte, austama sealset tavaid ja kombeid ning mitte sekkuma asukohariigi siseasjadesse.

(2) Diplomaat peab täitma riigiteenistust käsitlevatest ja muudest õigusaktidest tulenevaid nõudeid, kui käesoleva seadusega ei ole sätestatud teisiti.

§ 32. Sisekorraeeskiri ja ametijuhend

(1) Välisministeeriumi ja välisesinduse tööalused ning Välisministeeriumi sisekorraeeskirja kinnitab välisminister.

(2) Välisesinduse sisekorraeeskirja kinnitab välisesinduse juht kantsleriga kooskõlastatult.

(3) Välisministri poolt ametisse nimetatud diplomaadi ametijuhendi kinnitab välisminister.

(4) Kantsleri poolt ametisse nimetatud diplomaadi ametijuhendi kinnitab kantsler.

§ 33. Riigisaladus ja konfidentsiaalne informatsioon

(1) Diplomaat on kohustatud kasutama ja hoidma riigisaladust seadusega sätestatud korras ning mitte avalikustama talle teenistusega seoses teatavaks saanud konfidentsiaalset informatsiooni.

(2) Konfidentsiaalse informatsiooni hoidmise korra Välisministeeriumis ja välisesinduses kinnitab välisminister.

§ 34. Ametialane lähetus

Diplomaat on kohustatud suunduma kuni ühekuulisesse lähetusse välisesindusse, kui sellest on talle ette teatatud vähemalt kolm päeva. Diplomaadi nõusolekul võib kantsler lähetuse aega pikendada kuni kolme kuuni.

7. peatükk Välis teenistusest vabastamine

§ 35. Diplomaadi vabastamine

(1) Diplomaat vabastatakse välis teenistusest avaliku teenistuse seaduses sätestatud alustel ja korras, samuti temalt diplomaatilise au- või teenistusastme äravõtmisel vastavalt käesoleva seaduse paragrahvile 14 või 15.

(2) Käesoleva seaduse paragrahv 17 punktis 4 sätestatud nõudele mittevastava diplomaadi võib välis teenistusest vabastada.

§ 36. Välisteenistusest vabastatud diplomaadi edasine teenistuskäik

Välisteenistusest vabastatud diplomaat võidakse nimetada teisele ametikohale riigiteenistuses või arvata ametnike reservi avaliku teenistuse seaduses sätestatud alustel ja korras.

8. peatükk Rakendussätted

§ 37. Välisteenistusse võtmise nõuete rakendamine

Käesoleva seaduse paragrahv 17 punktis 3 sätestatud nõuet ei rakendata käesoleva seaduse jõustumisel välisteenistuses olevate ametnike suhtes kolme aasta jooksul, arvates käesoleva seaduse jõustumisest.

§ 38. Atesteerimine ja diplomaatilise teenistusastme andmine

(1) Välisministeeriumis 1994. aastal toimunud atesteerimine loetakse kehtivaks ning järgmine atesteerimine toimub käesolevas seaduses sätestatud korras. Ametnikud, keda 1994. aastal ei atesteeritud, atesteeritakse 1995. aasta jooksul.

(2) Atesteeritud ametnikule, kes on käesoleva seaduse jõustumisel välisteenistuses, antakse vastavalt tema ametiastmele järgmine teenistusaste:

- 1) kantslerile, osakonna peadirektorile, büroo direktorile, minister-nõunikule, ministeeriumi nõunikule, suursaatkonna nõunikule ja peakonsulile - nõunik;
- 2) ministeeriumi esimesele (I) sekretärile, suursaatkonna esimesele (I) sekretärile ja konsulile - esimene sekretär;
- 3) ministeeriumi teisele (II) sekretärile, suursaatkonna teisele (II) sekretärile ja asekonsulile - teine sekretär;
- 4) ministeeriumi kolmandale (III) sekretärile, suursaatkonna kolmandale (III) sekretärile - kolmas sekretär;
- 5) ministeeriumi atašeele, suursaatkonna atašeele - atašee.

(3) Käesoleva paragrahvi 2. lõige ei laiene ametnikule, kellele on Vabariigi Presidendi otsusega antud diplomaatiline auaste.

§ 39. Lähetusaeg välisesinduses

Välisesinduses töötava diplomaadi lähetusaeg vastavalt käesoleva seaduse paragrahv 20 5. lõikele määratakse kolme kuu jooksul, arvates käesoleva seaduse jõustumisest.

§ 40. Seaduse rakendamine

Vabariigi Valitsusel ja välisministril on õigus anda käesoleva seaduse täitmiseks õigusakte.

§ 41. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 1996. aasta 1. jaanuaril.
[RT I 1995, 50, 764- jõust. 02.06.1995]